

Faktaark 7 Slepning av merd

Slepning av merder foregår i hovedsak i forbindelse med montering og demontering av anlegg og ved slakting. Ei merd er i utgangspunktet ikke designet for lengre sleping. Det må derfor vises stor aktsomhet. Forhold som dybde, strømhastighet, bølgehøyde og begroing på nota må vurderes før sleping igangsettes. Materialet til faktaarket er innhentet fra ulike oppdrettere som praktiserer sleping av merder, samt brukerhåndbøker fra et utvalg av leverandører av flytekrager. Det må presiseres at flytekrager og nøter ikke er designet for sleping og at operasjonen derfor er forbundet med risiko. De fysiologiske forhold rundt fiskens helse må også vurderes nøye, da en massedød under sleping vil kunne overbelaste notposen med havari som resultat.

Forberedelse

- Sleperute med tilstrekkelig dybde planlegges på forhånd, og slepebåten må ha fungerende ekkolodd.
- Beredskapsbåt og reservenot må være tilgjengelig i tilfelle havari.
- Dersom slepet er kortvarig og inn til grunnere farvann er det svært viktig at notspissloddet løftes. Rømninger har skjedd ved at dette satte seg fast i bunnen med påfølgende rivning som resultat.
- Slepning må ikke utføres ved sjøtemperaturer lavere enn 6 grader, eller ved synkende temperaturer i samme temperaturområde.
- I en periode før slepet bør fisken forberedes ved bruk av fôr med høyere vitamininnhold.
- Fisken bør sultes minimum ett døgn før og etter slep.

Planleggingsmøte

- Det skal utpekes en arbeidsleder for arbeidsoppgaven. Arbeidsleder er ansvarlig for koordinering og korrekt utførelse av prosedyrer.
- Arbeidsleder er pliktig til å sette seg inn i de rådende strøm og vindforhold, og må være kvalifisert til å ta riktige avgjørelser ved krisesituasjoner.
- Arbeidsleder skal gå gjennom de aktuelle prosedyrer for arbeidsoppgaven med samtlige impliserte arbeidere. Prosedyrene skal finnes i anleggets kvalitetshåndbok.
- Arbeidsleder foretar en arbeidsfordeling og kontrollerer at samtlige har tilstrekkelig kompetanse for det oppdraget de settes til.
- Arbeidsgruppen avklarer eventuelt utstysbehov og logistikk i forhold til dette.

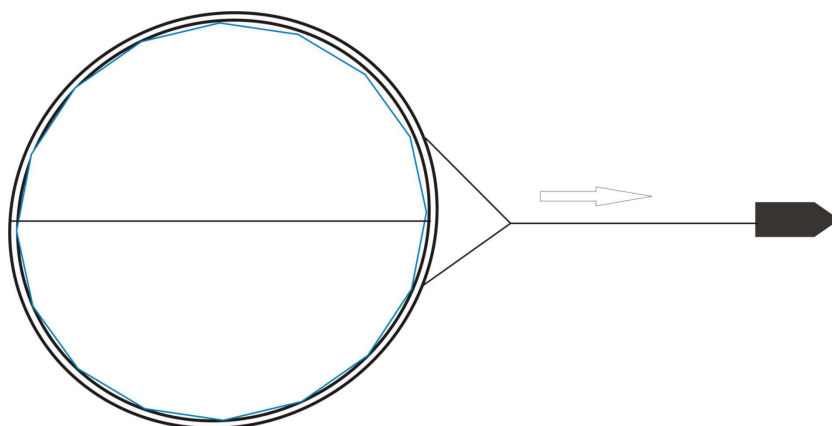
Prosedyre

- Slepnet skal foregå etter hanefot som festes til begge flyteringer. Den innbyrdes avstanden mellom hvert innfestingspunkt på merda varierer med dens størrelse. Som et utgangspunkt kan man bruke fire klammer mellom innfestingen på 70-metring og seks for 90-metring.
- Tverrtaut festes over flyteringen for å hindre deformasjon av flyteringen (se tegning). Dette gjøres uavhengig av om flytekragen har innfestet not eller ei.
- Tverrtauet festes i flytering, ikke i gjerde.

- Enkelte produsenter anbefaler at det i tillegg benyttes et supplerende diagonalt tverrtau som festes inn 90 grader på fartsretningen.
- I notas fremkant bør det settes på supplerende vekt på bunntauet. Mange foretrekker å plassere lodd inne i nota, men dette bør tas opp til diskusjon da det innebærer en viss risiko for skader dersom de løsner fra opphaleren.
- Slepets lengde må være så langt at propellstrømmen ikke får innvirkning på nota.
- Ved sleping av merd med fisk må det vises spesiell aktsomhet med hensyn til deformasjon av not. For høy hastighet vil føre til at nota klapper sammen.
- Slepets hastighet må holdes slik at fisken ikke samles mot bakkanten av nota.
- De ulike produsenter har satt fartsgrense og maksimal bølgehøyde for sleping av not med og uten fisk (se tabell 1 for illustrerende eksempel). Disse må overholdes. Det må her påpekes at det dreier seg om reell hastighet i vannet. Ikke målt med GPS, hvor det ikke kompenseres for strømhastighet.

Langdistansesleping

- Ved langdistansesleping må nota lines opp for å minske slepets vannmotstand. Dette gjøres oftest ved at man liner over ønsket mengde fisk fra en annen merd. Ved opplining må nota på forhånd modifiseres ved at man får sydd inn løfteringer til side-tauene i ønsket dybde. Disse skal brukes for ikke å belaste notlinet unødvendig.
- Enkelte oppdrettere har valgt å modifisere nøter spesielt til sleping. Design er hentet fra nøter beregnet for levendelagring av sei, og går ut på å stive av nota mellom hoved og bunntau ved hjelp av stenger. Dette gjør at man kan ha haneføtter med innfestingspunkter nede på bunntauet. Disse nøtene er relativt grunne (rundt 5 meter) og har tilnærmet flat bunn.
- Siden slepet er langt skal det merkes på forskriftsmessig måte jamfør fiskefartøy med slep. Slepebåt skal føre ekstra gul akterlanterne og ekstra topplanterne dersom slepet er over 200 m. Slepets (merda) skal føre sidelanterner og akterlanterne. Dagsignalet til slepebåt skal være terningformet signalfigur.

Figur 1 Slepning av merd. Legg merke til tau festet diagonalt over flytekragen for avstiving. Avstand mellom innfestingspunkt på hanefoten bestemmes av kragens størrelse.

Tabell 1 Slepeshastighet

	<i>Slepeshastighet</i>
Merde med not	0,5 m/s (1 knop)
Merde uten not	1,5 m/s (3 knop)
Slep bør ikke foregå når bølgehøyden er over 0,25 m og vindstyrken over 12 m/s.	

